

ADAPTACIÓ DE LES TITULACIONS AL PROCÉS D'HARMONITZACIÓ EUROPEA

Segons recollia la proposta programàtica presentada pel Rector a les eleccions a Claustre de l'any 2001, una de les funcions del *Vicerektorat de Qualitat Educativa i Harmonització Europea* era la proposta de criteris i la seqüenciació de l'adaptació de les titulacions al procés d'harmonització europea.

La Declaració de Bolonya (1999) destaca la necessitat que, abans de 2010, el paísos firmants aconseguisquen un Espai Europeu d'Educació Superior harmònic, tant en docència com en investigació. Per tal de poder aconseguir-ho, es necessitarà una decidida implicació de les administracions públiques, però la Universitat té òbviament un paper fonamental a desenvolupar i, fins i tot, de les seues iniciatives dependrà en gran mesura que s'implementen o no determinades polítiques que ens apropen a la convergència amb els nostres veïns europeus. És per això que, a la Universitat Jaume I, l'equip rectoral s'ha fixat com a objectiu prioritari avançar-se en les polítiques d'implementació de metodologies docents que ens apropen als dissenys de la Declaració de Bolonya.

El primer pas, més bé testimonial, va ser l'aprovació de les noves *Directrius de creació i modificació dels plans d'estudis*, el passat 28 de setembre de 2001 (revisió de la Normativa aprovada al 1999¹), on es recull la recomanació que tots els plans d'estudi que es reformen o s'implanten a la Universitat Jaume I, adjunten una proposta dels estudis en crèdits ECS. Açò, en la pràctica, està comportant una sensibilització respecte a l'excés de càrrega lectiva que suporten els nostres estudiants i, com a conseqüència, la poca adequació entre el POD del professorat i les exigències que les assignatures, independentment del seu caràcter (troncal, optatiu o obligatori), posen al professorat. Hi ha que plantejar-se, per tant, la necessitat de racionalitzar els estudis i anar a poc a poc ajustant el POD del professorat a la càrrega real de treball que suporta, en funció de diferents paràmetres que després analitzarem.

El segon pas, òbviament, havia de ser la reglamentació de la possibilitat recollida a les Directrius. Per això, la Junta de Govern va aprovar, el 2 de novembre de 2001, el document sobre *Criteris per a la conversió a crèdits ECS*, que des d'eixe moment està entre la documentació proporcionada per a la reforma i implantació de plans d'estudi.

El tercer passava ja per començar amb la conscienciació del nostre professorat de la importància del procés d'harmonització, donada la seua repercussió no només en l'estructura del sistema universitari espanyol, sinó sobretot en la concepció del procés d'ensenyament-aprenentatge (noves metodologies i nous recursos). Per això, el passat 22 de març es van organitzar les *I Jornades sobre harmonització de les titulacions en l'àmbit europeu*, que van comptar amb la presència d'especialistes de reconegut prestigi en el tema i on, el professorat que va assistir, va tindre l'ocasió de debatre sobre els aspectes de la convergència que més els preocupaven.

Estem, per tant, en un moment que pot ser decisiu, ja que s'espera que de la propera reunió dels ministres a Berlín (2003) comencen a sorgir iniciatives concretes per part de les Administracions. Mentre això arriba, però, la recomanació del Consellers europeus és que continuem amb el procés de sensibilització i amb les iniciatives pilot que ens puguen ajudar a assolir millor els objectius de Bolonya.

Seguint aquestes recomanacions, per tant, calia començar amb les iniciatives més concretes. Així, des del Vicerektorat, amb el suport de l'equip rectoral, s'ha promogut un

¹ Publicats a la "Normativa del procés de creació i modificació d'un pla d'estudis a la Universitat Jaume I" (actualment es pot trobar a l'adreça web: <http://www.uji.es/projectes/estudi/grup1/norma.html>)

programa pilot d'enquestes als estudiants d'últims cursos de dues titulacions per centre, que encara no han estat reformades, per tal de testar quina és la seua opinió respecte als estudis que han cursat (capacitat formativa, preparació per al mercat laboral, càrrega de treball per cada assignatura, opinió sobre l'estil, etc.). Aquesta opinió, a més de la utilitat evident que tindrà per al procés de reforma dels plans, ens podrà donar algunes pistes sobre aspectes relacionats amb els nous mètodes d'aprenentatge, com ara la càrrega de treball de l'estudiant o la valoració de la presencialitat.

Per al proper curs 2002-2003, està previst encetar un procés de *proves pilot* per tal d'anar introduint el *nou procés d'ensenyament-aprenentatge amb crèdits ECS*. Juntament amb açò, i d'acord amb els Vicerektorats d'Assumptes Econòmics i Planificació i Ordenació Acadèmica i Estudiants, es fomentaran en el Pla estratègic totes aquelles iniciatives que, encara que siga parcialment, seguísquen les recomanacions generals que es proposaran en l'esmentat projecte pilot; i la USE promocionarà també, dins de la convocatòria d'ajudes a la innovació educativa, aquest tipus d'iniciativa.

PROCÉS D'ENSENYAMENT-APRENTATGE AMB CRÈDITS ECS²

Prova pilot curs 2002-2004

1. Objectius

L'objectiu bàsic d'aquesta primera fase és realitzar la transició conceptual des del crèdit actual espanyol (10 hores de classe/càrrega lectiva) cap al crèdit europeu (25-30 hores d'activitats d'aprenentatge de l'estudiantat –assistència a classe, tutories, estudi, exàmens, treballs, etc.-). En principi, el projecte s'aplicarà a un nombre limitat d'estudis; en concret, per al proper curs acadèmic es realitzarà en tres titulacions (encara per determinar), una de cadascun dels Centres, per tal de extraure la informació rellevant sobre els principals aspectes del procés. El resultat d'aquestes proves pilot ens permetrà, d'una banda, fer una anàlisi de la situació de la nostra universitat i calibrar les dificultats en què ens trobarem per tal d'anar adaptant, progressivament, tots els nostres ensenyaments a la nova metodologia; i, d'una altra, anar avaluant els canvis que hauran d'introduir-se a les Normatives acadèmiques en funció del nou sistema.

Encara que la realització de la prova pilot no està directament relacionada amb la reforma dels plans d'estudis, és obvi que suposarà el replantejament dels objectius generals de cada ensenyament i, per tant, els resultats podran utilitzar-se també per a plantejar una nova concepció i estructuració dels estudis (d'acord també amb les noves directrius ministerials, que esperem siguen operatives el 2005). Es tracta, per tant, d'anar introduint progressivament els canvis en la pràctica docent derivats de la filosofia de la convergència europea.

2. Metodologia

Les experiències pilot es fonamentaran en l'ús de la metodologia i procediments de la **investigació-acció** o reflexió-acció educativa, pertinent per a l'implementació i monitorització de processos d'innovació educativa d'un mode crític i amb la finalitat d'aconseguir una vertadera transformació de la docència universitària.

² El present projecte pilot ha estat dissenyat utilitzant els materials i l'assessorament dels col·legues de la Universitat de Barcelona i la Universitat de Cádiz.

De manera general, per al procés de convergència europea a les titulacions es proposa el següent procediment:

- a. Anàlisi i diagnòstic de la situació docent actual:
 - a.1. Anàlisi del conjunt de cada curs o semestre per tal de valorar l'ajust entre el nombre global d'hores de feina i les hores disponibles per part de l'estudiant. Per tant, anàlisi de la càrrega docent assignada actualment i la càrrega de treball real de l'estudiant
 - a.2. Anàlisi dels criteris d'organització i les metodologies emprades en cadascuna de les matèries de la titulació i l'existència o no de coordinació metodològica.
- b. Formulació de les estratègies d'acció per a facilitar el procés de convergència
 - b.1. Reformulació, en la mesura que calga, dels objectius docents i d'aprenentatge de cada titulació, tenint en compte no només els coneixements a adquirir per l'estudiant sinó també les habilitats i actituds i/o valors.
 - b.2. Formació del professorat de les titulacions implicades, en noves metodologies didàctiques adreçades a promoure un procés d'ensenyament-aprenentatge de l'estudiantat actiu i participatiu (p.e. el contracte didàctic, aprenentatge basat en problemes i/o metodologia de casos; aprenentatge cooperatiu, sistemes d'autoaprenentatge, avaluació del aprenentatge formativa, etc.).
 - b.3. Modificació de la planificació de les assignatures programacions docents, metodologia, calendari, sistema d'avaluació, recursos auxiliars.
 - b.4. Nou plantejament de les tutories, per a convertir-les en un mitjà didàctic fonamental. La tutoria, a més de la funció d'assistència a l'estudiantat, s'usarà com eina per al seguiment continuat i/o recurs docent per a un ensenyament-aprenentatge més individualitzat i en petit grup. Per tant, les hores de tutoria es reparteixen entre assistència voluntària, i assistència recomanada per grups.
- c. Posada en pràctica i avaluació de les modificacions proposades.
- d. Nova anàlisi i diagnòstic de la situació docent després d'introduir i aplicar els canvis per a la convergència.

A més a més, la investigació-acció ha de caracteritzar-se pel seu caràcter **cooperatiu i colegiat**, implicant i facilitant la participació en el propi procés i des del principi, a tots els agents afectats pels canvis (professorat, càrrecs docents, estudiantat, personal d'administració, etc.).

Amb aquesta finalitat es proposa la creació d'un **grup de treball** per Centre que lidere el procés respectiu, amb la participació del Degà (o persona en qui delegue) i el Director de la Titulació que s'acull al projecte pilot, que haurà de mantindre una comunicació fluida amb els departaments implicats. Es recomana també la participació dels estudiants (p.e. els representants a la Comissió de Titulació o els delegats de curs), per tal de donar la visió de la càrrega de treball. Aquest grup comptarà amb el suport d'un becari, que actuarà com a secretari per atll d'alçar les actes de les reunions i farà un seguiment més directe dels projectes.

Els projectes pilot comptaran, lògicament, amb la coordinació i el suport institucional per part del Vicerectorat de Qualitat Educativa i Harmonització Europea, i amb el suport tècnic de la Unitat de Suport Educatiu. A més a més, dins del que hem anomenat procés de sensibilització, es promouran les xerrades informatives per a professorat, estudiantat i PAS.

3. Pla de treball

Pel que fa al pla de treball concret per a la posada en marxa dels diferents projectes pilots, i començament del procés de transició cap al crèdit europeu, caldrà distingir-ne cinc fases principals:

FASE 1: Fase de sensibilització i/o difusió del projecte. Com a treball previ a la implantació de les experiències serà fonamental presentar el projecte a les diverses titulacions implicades, celebrar xerrades informatives, formar al potencial professorat participant en noves metodologies docents, negociar les condicions de participació amb els implicats, establir procediments de selecció/adscripció dels participants, etc. Tot aquest procés serà coordinat i seguit des del Vicerektorat, amb el suport dels Centres i de l'USE.

FASE 2: Recull d'informació sobre la situació actual de les titulacions: Després d'analitzar les demandes contingudes a la Declaració de Bolonya, i seguint les directrius proposades pels Consellers europeus per a la convergència del sistema d'ensenyament superior (Vegeu Annex 1), es tractarà de concretar els aspectes que afecten el disseny del Pla d'estudis, sobretot pel que fa al nou concepte d'unitat de crèdit i la valoració d'aquest.

El professor i l'estudiantat (o una representació d'aquest) de cada matèria implicada en el projecte, hauran de valorar la dedicació temporal associada a cadascuna d'elles, comptant les hores teòriques i pràctiques, els seminaris, les hores d'estudi, les tutories i els exàmens. A més a més, hauran de presentar un programa detallat de les matèries, tal i com s'estan impartint actualment (metodologia, activitats, avaluació, etc.)

FASE 3: Replantejament del pla docent de les assignatures atenent al nou sistema de crèdits, que suposa contemplar no només les sessions acadèmiques teòriques i pràctiques, sinó també seminaris, treballs dirigits, activitats no presencials, tutories especialitzades, debats, etc. En aquest sentit, serà fonamental la utilització dels perfils professionals definits en el Pal d'avaluació institucional, que permetran dissenyar les competències professionals que caldrà treballar.

A més a més, hi haurà que replantejar, en la majoria dels estudis, el material docent utilitzat, adaptant-lo a les noves necessitats, que passaran també per la utilització de les noves tecnologies: pàgines web, entorns de treball cooperatiu, tutorització *on line*, etc.) Açò sorgirà com a conseqüència de l'anàlisi anterior. Així, en funció de la distància existent entre els plantejaments de la matèria i les directrius europees, hi haurà que plantejar canvis més o menys extensos. Per a aquesta tasca es comptarà amb l'assessorament de la USE.

Una vegada realitzada la reflexió anterior, es tractarà de proposar, en primer lloc, els objectius de la titulació, en funció de les competències professionals que es volen assolir; i, una vegada especificats aquests, els nous programes per a les assignatures, que hauran de contindre necessàriament els següents aspectes (Vegeu **Annex 2**):

1. Descriptor de l'assignatura (caràcter, curs, etc.)
2. Horari
3. Relacions amb altres assignatures
4. Eixides professionals vinculades amb l'assignatura
5. Objectius de l'assignatura
6. Temari
7. Metodologia emprada
8. Activitats formatives
9. Sistema i criteris d'avaluació
10. Programació setmanal de classes, tutories i activitats no presencials

FASE 4: Implantació dels canvis Els canvis s'implantaràn durant el curs acadèmic 2003-2004. Tot aquest procés serà coordinat i seguit des del Vicerektorat, amb el suport dels Centres. El grup de treball del Centre haurà de fer un seguiment del procés, per a la qual cosa es reunirà almenys tres vegades al llarg del segon semestre per tal d'anar avaluant la progressió del mateix i els resultats obtinguts. En principi, seran suficients els recursos informàtics, bibliogràfics, etc. existents als Centres. No obstant això, en el disseny del projecte s'especificaran els recursos que es consideren necessaris, que podran ser assumits amb la quantia econòmica proposada. Lògicament, el CENT i la USE estaran a la disposició dels membres del projecte per al suport docent i tecnològic.

FASE 5: Avaluació de l'experiència. Avaluació dels resultats obtinguts en l'experiència pilot (decisives per a la implantació del projecte el curs 2003-2004), anàlisi global del procés de transició cap al crèdit europeu, i propostes de millores educatives i futures accions de continuïtat als projectes.

Temporalització

FASES	CURS 2002-2003										CURS 03-04		
	O	N	D	G	F	M	A	M	J	J			
1.a Sensibilització i/o difusió del projecte.	■	■											
1.b Sensibilització i/o difusió: adscripció al projecte			■										
1.c Sensibilització i/o difusió: Formació				■	■	■							
2. Recull d'informació sobre la situació actual a les titulacions.				■	■	■							
3. Replantejament del pla docent de les assignatures.							■	■	■	■			
4. Implantació dels canvis.												■	■
5. Avaluació de l'experiència.												■	■

4. Condicions d'implementació del projecte. Aspectes rellevants a tenir en compte:

- a. Per tal d'aconseguir l'objectiu final del projecte, és imprescindible que es produisca una reflexió al si de la titulació sobre aspectes metodològics i d'organització. Per tant, el professorat que vullga acollir-se al projecte haurà de signar un contracte-programa amb el Centre i el Vicerektorat per tal de garantir l'adequada progressió d'aquest (Vegeu **Annexes 3A i 3B**). S'intentarà que els projectes afecten al màxim possible almenys a les assignatures troncal i obligatòries de la titulació implicada. En aquest contracte s'especificaran les condicions proposades, que podran passar des d'una assignació econòmica per a desenvolupar el projecte, fins a una reducció de la presencialitat, sempre i quan es justifique adequadament que aquesta presencialitat està sent substituïda per diferents accions que suposen una millora per a l'aprenentatge de l'estudiant i garanteixen l'assoliment dels objectius docents proposats. Els projectes comptaran durant tot el procés amb el suport d'un becari, que realitzarà tasques d'assessorament, seguiment i redacció d'informes i que actuarà com a secretari del Grup de treball per a fer les actes.
- b. Finalitzat el projecte, el Director de la titulació, juntament amb tot el professorat participant, es comprometen a redactar una memòria final que recullga les conclusions relacionades amb tots els aspectes rellevants d'aquest i que s'enviarà a Vicerektorat per tal que els tècnics en realitzen l'anàlisi.
- c. Encara que la Declaració de Bolonya recomana no superar les 1600-1800 hores per curs de treball de l'estudiantat, la situació real dels nostres plans d'estudis és una altra. Per tant, durant la realització del projecte no es pretén modificar la càrrega nominal en crèdits de les assignatures, sinó fer una anàlisi de la situació i comparar la càrrega nominal i la càrrega real en crèdits dels nostres estudiants, per tal de poder anar modificant les tendències i, en el cas que es tracte d'un pla encara no reformat, utilitzar com a criteri d'assignació de crèdits per assignatura la càrrega real. Tot i això, la titulació podrà fer la simulació de com podria plantejar-se en crèdits ECS.
- d. Un dels objectius del projecte és, com hem dit, la innovació educativa, és a dir, que es produeixi un replantejament dels elements utilitzats fins ara i una proposta de millora continuada. En aquest sentit, el projecte pilot podrà estar suportat també en diferents accions d'innovació educativa de les convocatòries de la USE, que es consideraran com a línies prioritàries.
- e. Encara que els canvis a implantar en les titulacions puguen ser parcials (diverses assignatures d'una àrea de coneixement, p.e.), es requerirà l'anàlisi de la situació docent global de tot el curs o cursos implicats en els projectes, per tal de detectar anticipadament possibles problemes per als estudiants que rebran simultàniament ensenyament tradicional i ECS. Amb el projecte es planteja facilitar i millorar l'aprenentatge de l'estudiantat, no mai ocasionar sobrecàrregues, conflictes, i/o empitjoraments respecte a la situació docent actual. Els Comitès o grups de treball de cada Centre deuran establir els mecanismes oportuns, amb mesures correctives i processos d'avaluació continua, per tal d'anticipar i anular l'impacte sobre l'estudiantat de possibles disfuncions ocasionades per "l'experiment pilot".

ANNEX 1:

Extracte de la Declaració de Bolonya, i directrius proposades pels consellers europeus per a la convergència del sistema d'ensenyament superior

Des del 1998, amb la Declaració de la Sorbona, a Europa s'ha iniciat un procés per tal de promoure la convergència entre els sistemes nacionals d'Educació Superior. Els ministres de cadascun dels països membres de la Unió van refrendar, amb la signatura de la Declaració de Bolonya (1999), la importància del desenvolupament harmònic d'un Espai Europeu d'Educació Superior abans de 2010. Es tractava d'establir una Europa del coneixement per tal d'afavorir el creixement social i la formació dels ciutadans, incrementar la competitivitat internacional i establir un sistema educatiu de qualitat exportable a tot el món.

La Declaració de Bolonya inclou entre els seus principals objectius:

- L'adopció d'un sistema fàcilment llegible i comparable de titulacions, mitjançant la implantació, entre d'altres coses, del Suplement al Diploma.
- L'adopció d'un sistema basat, fonamentalment, en dos cicles principals: Bachelor i Màster. El títol atorgat en acabar el primer cicle haurà de tindre un valor específic al mercat de treball europeu. El segon cicle portarà a l'obtenció d'un Màster i/o Doctorat.
- L'establiment d'un sistema de crèdits, com ara l'ECS
- La promoció de la cooperació europea per tal d'assegurar un nivell de qualitat per al desenvolupament de criteris i metodologies comparables
- La promoció d'una necessària dimensió europea en l'educació superior, amb particular èmfasi al desenvolupament curricular.

Des del 1999 les universitats i la CRUE han promogut diferents iniciatives per tal d'anar apropant-nos a aquesta realitat. En aquests moments s'estan desenvolupant projectes pilot que intenten avaluar la situació dels diferents estudis pel que fa als diferents aspectes relacionats amb Bolonya: metodologies, Suplement al Diploma, crèdits, estructura dels estudis, etc. A més a més, el Ministeri d'Educació, després de l'aprovació de la LOU, haurà de fer una proposta de reestructuració de les Directrius generals pròpies dels diferents títols homologats.

Els principals punts a tenir en compte per tal de promoure la reforma són:

- La implantació d'un sistema de crèdits europeus (vegeu Document del Vicerectoart de Qualitat Educativa i Harmonització Europea sobre els crèdits ECS aprovat el 2 de novembre de 2001)
- L'adopció d'un sistema de qualificacions que permeta una conversió fàcil al sistema de qualificacions ECS. Encara que no està decidit per quin sistema s'optarà. En tot cas, hi ha consens en que és important incorporar la nota numèrica amb un decimal, perquè facilita la discriminació de l'expedient i el càlcul dels % relatius de cada curs per a la seua adaptació al sistema ECS.
- La implantació del Suplement al Diploma (actualment està en fase d'experimentació un projecte portat endavant per la Universitat Politècnica de València) Des del Ministeri hauran de donar directrius a este respecte.
- L'estructuració dels estudis en els nivells de BAMA. Per tal de poder realitzar aquests canvis, és necessària la revisió i introducció dels nous currícula basats en continguts i competències. A més a més, es farà necessària la definició dels continguts i el perfil professional per àrees i la homogeneïtzació en titulacions del mateix tipus. En aquest sentit, el Ministeri haurà de realitzar l'estudi de competències per àrees per tal d'atorgar l'acreditació i, per tant, la reestructuració dels estudis vindrà marcada, almenys en part, per aquest estudi.

ANNEX 2:

MODEL DE PLA DOCENT ADAPTAT AL CRÈDIT EUROPEU

A. PLANTEJAMENT GENERAL

1. Descriptors de l'assignatura

- 1.1. Departament i àrea de coneixement.
- 1.2. Caràcter: troncal, obligatori, optatiu, lliure configuració, estil.
- 1.3. Curs: 1, 2, 3, 4, 5
- 1.4. Semestre: 1er, 2n, Anual
- 1.5. Crèdits POD: () Teoria; () Pràctica/Problemes; () Laboratori
- 1.6. Nombre d'alumnes matriculats al curs 2001-2002
- 1.7. Professorat que la imparteix (si son més d'un, cal indicar el nombre de crèdits de cadascú i el responsable/s de l'assignatura)

2. Horari

- 2.1. Horari de classe
- 2.2. Horari de tutories
- 2.3. Horari d'exàmens oficials

3. Relacions amb altres assignatures

- 3.1. Assignatures prèvies vinculades
- 3.2. Assignatures al mateix curs relacionades
- 3.3. Assignatures de continuació/aprofundiment i/o Incompatibilitats

4. Eixides professionals vinculades amb l'assignatura

- 4.1. Amb quines eixides professionals, itineraris/intensificacions, etc. es relaciona l'assignatura.

B. DESENVOLUPAMENT

5. Objectius de l'assignatura:

- 5.1. Objectius generals (coneixements, habilitats, actituds i/o valors)
- 5.2. Objectius específics (classificats per unitats temàtiques i diferenciant entre coneixements, habilitats i actituds i/o valors, -definitos en termes d'execució de l'alumne mesurables-).

6. Temari

- 6.1. Proposta de temari/índex dels continguts agrupats per blocs/unitats temàtiques

7. Metodologia emprada

- 7.1. Descripció detallada del tipus de metodologia a utilitzar.
 - 7.1.1. Lecció magistral/ explicació
 - 7.1.2. Treball autònom/aprenentatge independent/ estudi dirigit / tutorials
 - 7.1.3. Grups de discussió / debats
 - 7.1.4. Seminaris
 - 7.1.5. Laboratoris/pràctiques
 - 7.1.6. Tutoria individual
 - 7.1.7. Supervisió d'investigació/ ensenyament per projectes/ Tutoria especialitzada o en grup
- 7.2. Recursos didàctics emprats.
 - 7.2.1. Visuals (llibres, pissarra, diapositives, transparències, presentació ordinador)
 - 7.2.2. Audiovisuals (cassette, vídeo, cine)
 - 7.2.3. TIC (ordinador, sistemes multimèdia, teleformació/formació virtual)
- 7.3. Bibliografia general i fons documentals de l'assignatura
 - 7.3.1. Bibliografia bàsica (per unitats temàtiques i breument comentada)

- 7.3.2. Bibliografia de caràcter complementari o d'ampliació
- 7.3.3. Materials didàctics de suport: guies d'estudi, tutorials, vídeos, etc..

8. Activitats formatives

UNITATS TEMÀTIQUES	ACTIVITATS (*) (en funció metodologia: lecció magistral, casos, projecte, pràctiques, avaluacions, etc.)	Objectiu/s concrets a treballar amb l'activitat (**)	Modalitat Formativa (teoria, practica/laboratori, Seminari, Presencial, Tutoria) Problemes, No	Hores (per cada modalitat formativa) (***)
Unitat 1	1.			
Unitat 1	2.			
Unitat 1	3.			
Unitat 1	4.			
Unitat 2	5.			

(*) Deixar al final aquelles activitats que corresponen a la integració de diferents unitats temàtiques (projectes de curs, visites a empreses, avaluacions globals, etc.)

(**) En funció de l'apartat 5.2. (objectius específics per unitats temàtiques)

(***) Aprox. Teoria 20%, problemes 20%, pràctica/laboratori 20%, Seminari 20%, No Presencial i Tutoria 20%

9. Sistema i criteris d'avaluació

- 9.1. Criteris d'avaluació i puntuació
 - 9.1.1. Requisits per a superar l'assignatura (en funció dels objectius de l'assignatura)
 - 9.1.2. Ponderació dels diferents exàmens i activitats avaluades
 - 9.1.3. Estratègies per a recuperar als suspensos
- 9.2. Tècniques a usar/tipus d'examen
 - 9.2.1. Proves de desenvolupament/Assaig
 - 9.2.2. Preguntes curtes
 - 9.2.3. Prova objectiva/tipus Test
 - 9.2.4. Prova oral
 - 9.2.5. Problemes i/o resolució de casos
 - 9.2.6. Observacions conductuals i registres d'assistència
 - 9.2.7. Treballs i projectes, memòries i informes, etc.
 - 9.2.8. Altres (enquesta actitud, portafolis i diaris, autoavaluacions, etc.)
- 9.3. Tipus d'avaluacions
 - 9.3.1. Avaluació inicial
 - 9.3.2. Avaluació continua
 - 9.3.3. Avaluació final/sumativa

10. PROGRAMACIÓ setmanal de classes, tutories i activitats no presencials

- 10.1. Calendari gràfic per a l'estudiant del que hi ha que fer a cada classe, tutoria i/o no presencialment per setmana. (Cal preveure del 5 al 15% de classes sense continguts en previsió de pèrdues de classes, i "improvisacions i rectificacions sobre la marxa" -resolució de dubtes, reforçar aprenentatges, avaluacions formatives, etc.-)

ANNEX 3B: CONTRACTE-PROGRAMA DEL PROFESSORAT PARTICIPANT ALS PROJECTES

Títol del projecte: Implantació experimental dels acords de la Declaració de Bolonya a la titulació de:

.....

Dades del Professor/a Participant	
Nom	
DNI/NRP	
Figura contractual	
Departament	
Àrea	
Telèfon	
Fax	
e-mail	

Dades de l'Assignatura (omplir un formulari per assignatura)

Denominació:

Caràcter: Troncal/obligatòria optativa lliure configuració

Curs: 1er 2n 3r 4t 5t

Semestre: Anual Primer semestre Segon semestre

Crèdits POD: Teoria Pràctica/Problemes Laboratori

Nombre aproximat d'alumnes matriculats

L'assignatura es compartida amb més professors?
o hi ha altres grups impartits per altres professors? SI NO

El professor/a

El/la directora/a de Titulació

El/la Director/a de Departament

Castelló de la Plana, a

de

de 2002